

farfar og farmor

Min farfar og farmor var Jørgen Marius Pedersen Helbo og Ida Therese Funck-Rasmussen. De blev født hhv. den 27. december 1885 i Hesselballe by, Hjortshøj sogn og den 8. juli 1888 i Saxkøbing. De stammede fra to ret forskellige miljøer og for den tid var de født langt fra hinanden. Alligevel mødtes de og blev gift med hinanden. Her er deres historie.

Farfar var som sagt født i Hesselballe by, Hjortshøj sogn. Gården til højre er hans fødehjem. Som man ser er det en firelænget gård; men stor er den ikke. Det er ikke nogen proprietærgård. Farfars farfar var Peder Poulsen Helbo (1809-1877). Han ejede gården matrikel nummer 3 af Hesselballe by. I 1869 blev den yderste halvdel af jorden til denne gård udskilt som matrikel 3c og overdraget til sønnen Poul Pedersen Helbo, som var blevet gift året før, og nu byggede en ny gård på denne jord.

Da Peder Poulsen Helbo døde i 1877 blev "restgården", matrikel 3a overtaget af hans datter Bodil Marie Pedersen og dennes mand Niels Søndergård, som dog døde kun to måneder efter sin svigerfar.

Farfars forældre var Poul Pedersen Helbo (1840-1920) og Dorthe Kirstine Pedersdatter Snedker (1844-1917). De blev gift i 1868 og byggede så den nye gård på den udskilte jord matrikel 3c.

Der var 9 børn i ægteskabet, hvoraf to dog døde som små. Børnene blev navngivet helt traditionelt, dvs. de blev opkaldt efter bedsteforældre og afdøde familiemedlemmer. Det gav nogle udfordringer. Begge bedstefædre hed Peder. Dertil kom, at Poul Pedersens ældste bror Anders var død 1865 og Dorthe Kirstines ældste bror Jens i 1858.

Resultatet blev at de fire første sønner kom til at hedde Peder (kaldet Per, født 1869), Anders Peter (kaldet Peter, født 1872), Anders (født 1875) og Jens (født 1877). To piger blev opkaldt efter bedstemødrene Mette Marie og Ane Magdalene. De døde begge som små, hvorefter to yngre søstre født i 1879 og 1887 fik de samme navne.

De tre ældste brødre udvandrede til USA. Peder i 1889, Anders Peter i 1894 og Anders i 1897. Jens rejste til Norge.

Farfar blev født i 1885. Han blev også opkaldt - efter sin farbror Jørgen, som var død 1879 og sin morbror Marius, som var død 1857. Han gik i skole i Hjortshøj, indtil han blev konfirmeret i Hjortshøj kirke den 22. april 1900. Derefter blev han karl på faderens gård. Men det er uvist, om det var meningen at han skulle overtage den.

På billedet til venstre er han sammen med sin storesøster Mette Marie, som vi senere kaldte faster Marie.

Men farfar må have fået lyst til at udanne sig videre. Måske blev han inspireret af tiden, hvor højskoler og friskoler bredte sig over landet. I 1875 blev der oprettet en højskole i Hesselballe (billedet til højre).

Omkring århundredeskiftet blev der oprettet en friskole i Egå. Billedet til venstre stammer fra denne friskole og er taget i 1909. Lærerinden som sidder længst til venstre er Marie Brandt, som var gift med farfars fætter Niels Jensen Pedersen (1877-1950). De flyttede senere til Framlev og blev lærere på Klank efterskole i Galten. Bag hende står farfars søster Mette Marie. Hun var ikke lærer på skolen, men har åbenbart hjulpet til.

JOHS. ELBÆK.

Det førte til at farfar kom på Elbæk højskole i 1905-6. Skolen var oprettet i den lille by Elbæk vest for Od-der i 1887 og skoleleder var Johannes Rasmussen Elbæk, som havde taget navnet, fordi hans far var født i byen. Da gårdmændene i Elbæk i 1887 hen-vendte sig til Johannes Elbæk for at høre, om han ville være leder af den højskole, som de ville oprette, sagde han ja på betingelse af at de ville bygge en ny skolebygning og gøre den så stor, at der var plads til både en højskole og en efterskole. Efterskolen findes stadig. Højskolen blev midt i 1900-tallet omdannet til et opholdssted for voksne autister; men blev lukket omkring år 2000.

Johannes Elbæk har uden tvivl været en inspirerende person, og det har givet farfar lyst til videre studier. Men han havde jo kun gået på lands-byskolen i Hjortshøj i 7 år, og det betød at han kun havde haft dansk, regning, religion og historie. Det rakte normalt ikke til mere.

Vordingborg Seminarium

opretter fra August, parallel med den alm. Afdeling, en særlig Seminaristklasse for flinke Præliminarister — mandlige og kvindelige — med videre, nævnte Undervisning i Matematik, Naturfag og Sprog.

Nyt Seminarium under Opførelse med stort Laboratorium til fri Øvelser for Eleverne. Nærmere ved Forstanderne

Th Halse A. Munk.

Nu kom tilfældet til hjælp. Vordingborg seminarium var blevet grundlagt i 1882. I 1906 gik man i gang med at opføre en stor udvidelse og i den anledning havde man brug for at øge elevtallet. Derfor blev der oprettet en særlig afdeling for studerende, der kom "lige fra ploven". Som det ses til venstre annoncerede seminariet efter nye studerende over hele landet, og farfar greb chancen og startede i Vordingborg i september 1906.

Farmor kom fra et helt andet sted og miljø. Hun blev født i Saxkøbing i 1888 som datter af overlærer Hans Rasmussen og hustru Malvine Josephine Dorthea Funck-Pedersen.

Sådan kaldte hun sig i hvert fald. I virkeligheden hed hun Funck Henriksen. Hendes far hed Henrik Anton Funck Pedersen, og derfor blev hun og hendes fire søskende (født mellem 1846 og 1856) døbt med efternavnet Henriksen. I 1884 søgte de om ændring af efternavnet til Pedersen; men da Malvine var blevet gift i 1879, kom ændringen ikke til at gælde for hende - kun for hendes tvillingebror Hans Peter Theodor og for hendes ugifte storesøster Hanne Marie. Alligevel står hun anført som Funck Pedersen ved de yngste børns dåb.

Farmors far Hans Rasmussen stammede fra meget små kår. Han var eneste barn i en fattig husmandsfamilie i Snesere nær Præstø. Men forvalteren på det nærmeste gods blev opmærksom på ham og betalte for at han kunne komme på den videregående skole i Præstø og senere på Jonstrup Seminarium, hvorfra han demitterede i 1870. Derefter var han en tid huslærer hos familien Reventlow. Han blev så lærer i Lemvig og derefter i Helsingør inden han i 1885 fik embedet som overlærer i Saxkøbing. Det betød dels at han var skoleleder på byens borgerskole, dels at han havde tilsyn med alle landsbyskolerne i omegnen.

Billedet til højre viser torvet i Saxkøbing. Foran kirken ud mod torvet ligger borgerskolen til højre og teknisk skole til venstre.

Hans og Malvine havde ligesom familien i Hjortshøj syv børn. Men familiens miljø var anderledes og det ses i deres navngivning. På dette billede ses hele familien den 21. oktober 1900, da det første barnebarn Leo Rossing blev døbt. I forreste række ser vi fra venstre Hans Rasmussen, Malvine Josephine Dorthea Funk Pedersen, den ældste datter Estrid Agnete (født 1880) med sønnen Leo Aksel Rossing, den yngste datter Hedvig Elisabeth (født 1895). Hun led senere af Skizofreni og døde allerede i 1920. Længst til højre har vi farmor Ida Therese (født 1888).

I rækken bag dem står fra venstre datteren Benedicte Malvine Genoveva (født 1884). Derefter kommer de tre sønner Christian Ditlev Frederik (født 1882), Carl Gustav (født 1881) og Gustav Adolph (født 1886). Han døde i 1906 af tuberkulose. Længst til højre ses svigersønnen købmand i Sakkøbing Aksel Jacob Rossing. Han var psykisk syg og hængte sig i 1906. Benedicte blev i 1907 gift med kaptajn Carl Richard Maximilian Langhorn. Christian blev først smed og derefter maskinmester hos DFDS. Han blev gift med Hildur Amalie Johansson, der kom fra Göteborg. Carl blev uddannet som tømrer. Han var gift to gange, først med Katrine Nielsen, som døde i 1921, derefter med Martha Johanne Kathrine Frederiksen.

Farmor blev født den 8. juli 1888. Her ses hun sammen med sin mor Malvine. Hun blev konfirmeret den 5. oktober 1902, og dermed tilhørte hun den allerførste årgang, der slap for at få karakterer til konfirmationen.

I Saxkøbing gik hun i skole efter købstadsordningen, hvilket betød at hun fik både bedre og længere skolegang end farfar. Efter afsluttet skolegang var hun i 1906 i Flensburg i et år hos lærer W. Kasch, hvis villa ses herunder, nærmest som det vi i dag ville kalde au pair.

Da farmor kom tilbage fra Flensburg, fandt hun ud af at hun ville på seminariet. Hendes far Hans Rasmussen var i 1898 blevet valgt ind i bestyrelsen for Danmarks Lærereforening, og han havde i forvejen mange kontakter i lærerverdenen. Billedet herover viser den samlede bestyrelse.

Han spurgte så en af sine venner professor Nicolai Andreas Larsen, om hvilket seminarium, han skulde sende sin datter på. N.A.Larsen var på dette tidspunkt forstander for Jelling Seminarium og havde i 1903 overtaget hvervet som formand for censorerne ved lærerek-samen og den dermed ifølge skoleloven af 1899 forbundne stilling som kultusministeriets konsulent i skolesager vedrørende folkeskolen og seminarierne.

Professoren svarede omgående: "Silkeborg!" Hans Rasmussen spurgte så: "Hvorfor nu ikke Vordingborg" (det lå jo meget nærmere ved Saxkøbing). Svaret var "Fordi det er for frit, og eleverne bestiller ikke noget". Farmor syntes, at det lød tiltalende, så hun overtalte sin far til at vælge Vordingborg.

Så i sommeren 1907 begyndte hun i Vordingborg og her mødte hun farfar. De må ret hurtigt være kommet hinanden nærmere, for allerede i december 1908 skrev hun sin første julehi-storie til ham. Det blev en tradition, som hun holdt i hævde lige til han døde i 1954. Historier-ne giver ofte et tilbageblik på året der gik, og allerede i denne første historie er der tale om forlovelse.

Her ses de begge med seminaristhuer.

Farfar var startet på seminariet i 1906, så han fik sin eksamen i 1909, hvor farmor stadig havde et år tilbage. Hun ses på dette billede midt på bageste række sammen med resten af klassen.

Farfar må jo nok have ment, at det ville være godt at komme til Lolland, for efter eksamen søgte han og fik en stilling som andenlærer ved Ullerslev skole i Avnede sogn.

På billedet til højre står farfar bagest til højre. Bagest til venstre står førstelæreren Andreas Lund Christiansen.

Da farmor var færdig på seminariet året efter fik hun først tre ugers vikariat; mens farfar var syg. Her står hun i haven ved Ullerslev skole

Derefter søgte hun flere forskellige stillinger og endte med at blive kaldet til en stilling som lærerinde ved Ravnkilde skole lige syd for Ålborg. Nu måtte farfar igen i gang med ansøgningerne, og i sommeren 1911 blev han kaldet til embedet som enelærer ved Esby skole på Helgenæs. Han startede efter sommerferien og hans lillesøster Ane Magdalene kom med som husholderske.

Udover at det var nærmere ved Ravnkilde havde embedet i Esby også den fordel, at det var som enelærer - ikke andenlærer som i Ullerslev. Det betød, at der var en rigtig lærerbolig og dermed var der endelig mulighed for at blive gift, hvilket skete i Sakskøbing den 30. maj 1912.

Skolebærfenet.
Skoleledelsen for Lollands
Nørre- og Sønder-Herreder har
under 1. ds. konstitueret Semina-
rist J. M. Pedersen som An-
lærer ved Ullerslev Skole i Høstet
Avnede Kommune fra 1. Decbr.

Lærerindeansættelse.
Frk Ida Fund-Rasmus-
sen af Sakskøbing er kaldet som
Lærerinde til Ravnkilde Hovedskole
i Jylland.

170	1912	Eggs	Eggs	Eggs
Swampspine Lake, N. H. after several days of rain, 10/12/12, 10/13/12, 10/14/12, 10/15/12, 10/16/12, 10/17/12, 10/18/12, 10/19/12, 10/20/12, 10/21/12, 10/22/12, 10/23/12, 10/24/12, 10/25/12, 10/26/12, 10/27/12, 10/28/12, 10/29/12, 10/30/12, 10/31/12, 11/1/12, 11/2/12, 11/3/12, 11/4/12, 11/5/12, 11/6/12, 11/7/12, 11/8/12, 11/9/12, 11/10/12, 11/11/12, 11/12/12, 11/13/12, 11/14/12, 11/15/12, 11/16/12, 11/17/12, 11/18/12, 11/19/12, 11/20/12, 11/21/12, 11/22/12, 11/23/12, 11/24/12, 11/25/12, 11/26/12, 11/27/12, 11/28/12, 11/29/12, 11/30/12, 12/1/12, 12/2/12, 12/3/12, 12/4/12, 12/5/12, 12/6/12, 12/7/12, 12/8/12, 12/9/12, 12/10/12, 12/11/12, 12/12/12, 12/13/12, 12/14/12, 12/15/12, 12/16/12, 12/17/12, 12/18/12, 12/19/12, 12/20/12, 12/21/12, 12/22/12, 12/23/12, 12/24/12, 12/25/12, 12/26/12, 12/27/12, 12/28/12, 12/29/12, 12/30/12, 12/31/12, 1/1/13, 1/2/13, 1/3/13, 1/4/13, 1/5/13, 1/6/13, 1/7/13, 1/8/13, 1/9/13, 1/10/13, 1/11/13, 1/12/13, 1/13/13, 1/14/13, 1/15/13, 1/16/13, 1/17/13, 1/18/13, 1/19/13, 1/20/13, 1/21/13, 1/22/13, 1/23/13, 1/24/13, 1/25/13, 1/26/13, 1/27/13, 1/28/13, 1/29/13, 1/30/13, 1/31/13, 2/1/13, 2/2/13, 2/3/13, 2/4/13, 2/5/13, 2/6/13, 2/7/13, 2/8/13, 2/9/13, 2/10/13, 2/11/13, 2/12/13, 2/13/13, 2/14/13, 2/15/13, 2/16/13, 2/17/13, 2/18/13, 2/19/13, 2/20/13, 2/21/13, 2/22/13, 2/23/13, 2/24/13, 2/25/13, 2/26/13, 2/27/13, 2/28/13, 2/29/13, 2/30/13, 3/1/13, 3/2/13, 3/3/13, 3/4/13, 3/5/13, 3/6/13, 3/7/13, 3/8/13, 3/9/13, 3/10/13, 3/11/13, 3/12/13, 3/13/13, 3/14/13, 3/15/13, 3/16/13, 3/17/13, 3/18/13, 3/19/13, 3/20/13, 3/21/13, 3/22/13, 3/23/13, 3/24/13, 3/25/13, 3/26/13, 3/27/13, 3/28/13, 3/29/13, 3/30/13, 3/31/13, 4/1/13, 4/2/13, 4/3/13, 4/4/13, 4/5/13, 4/6/13, 4/7/13, 4/8/13, 4/9/13, 4/10/13, 4/11/13, 4/12/13, 4/13/13, 4/14/13, 4/15/13, 4/16/13, 4/17/13, 4/18/13, 4/19/13, 4/20/13, 4/21/13, 4/22/13, 4/23/13, 4/24/13, 4/25/13, 4/26/13, 4/27/13, 4/28/13, 4/29/13, 4/30/13, 5/1/13, 5/2/13, 5/3/13, 5/4/13, 5/5/13, 5/6/13, 5/7/13, 5/8/13, 5/9/13, 5/10/13, 5/11/13, 5/12/13, 5/13/13, 5/14/13, 5/15/13, 5/16/13, 5/17/13, 5/18/13, 5/19/13, 5/20/13, 5/21/13, 5/22/13, 5/23/13, 5/24/13, 5/25/13, 5/26/13, 5/27/13, 5/28/13, 5/29/13, 5/30/13, 5/31/13, 6/1/13, 6/2/13, 6/3/13, 6/4/13, 6/5/13, 6/6/13, 6/7/13, 6/8/13, 6/9/13, 6/10/13, 6/11/13, 6/12/13, 6/13/13, 6/14/13, 6/15/13, 6/16/13, 6/17/13, 6/18/13, 6/19/13, 6/20/13, 6/21/13, 6/22/13, 6/23/13, 6/24/13, 6/25/13, 6/26/13, 6/27/13, 6/28/13, 6/29/13, 6/30/13, 7/1/13, 7/2/13, 7/3/13, 7/4/13, 7/5/13, 7/6/13, 7/7/13, 7/8/13, 7/9/13, 7/10/13, 7/11/13, 7/12/13, 7/13/13, 7/14/13, 7/15/13, 7/16/13, 7/17/13, 7/18/13, 7/19/13, 7/20/13, 7/21/13, 7/22/13, 7/23/13, 7/24/13, 7/25/13, 7/26/13, 7/27/13, 7/28/13, 7/29/13, 7/30/13, 7/31/13, 8/1/13, 8/2/13, 8/3/13, 8/4/13, 8/5/13, 8/6/13, 8/7/13, 8/8/13, 8/9/13, 8/10/13, 8/11/13, 8/12/13, 8/13/13, 8/14/13, 8/15/13, 8/16/13, 8/17/13, 8/18/13, 8/19/13, 8/20/13, 8/21/13, 8/22/13, 8/23/13, 8/24/13, 8/25/13, 8/26/13, 8/27/13, 8/28/13, 8/29/13, 8/30/13, 8/31/13, 9/1/13, 9/2/13, 9/3/13, 9/4/13, 9/5/13, 9/6/13, 9/7/13, 9/8/13, 9/9/13, 9/10/13, 9/11/13, 9/12/13, 9/13/13, 9/14/13, 9/15/13, 9/16/13, 9/17/13, 9/18/13, 9/19/13, 9/20/13, 9/21/13, 9/22/13, 9/23/13, 9/24/13, 9/25/13, 9/26/13, 9/27/13, 9/28/13, 9/29/13, 9/30/13, 10/1/13, 10/2/13, 10/3/13, 10/4/13, 10/5/13, 10/6/13, 10/7/13, 10/8/13, 10/9/13, 10/10/13, 10/11/13, 10/12/13, 10/13/13, 10/14/13, 10/15/13, 10/16/13, 10/17/13, 10/18/13, 10/19/13, 10/20/13, 10/21/13, 10/22/13, 10/23/13, 10/24/13, 10/25/13, 10/26/13, 10/27/13, 10/28/13, 10/29/13, 10/30/13, 10/31/13, 11/1/13, 11/2/13, 11/3/13, 11/4/13, 11/5/13, 11/6/13, 11/7/13, 11/8/13, 11/9/13, 11/10/13, 11/11/13, 11/12/13, 11/13/13, 11/14/13, 11/15/13, 11/16/13, 11/17/13, 11/18/13, 11/19/13, 11/20/13, 11/21/13, 11/22/13, 11/23/13, 11/24/13, 11/25/13, 11/26/13, 11/27/13, 11/28/13, 11/29/13, 11/30/13, 12/1/13, 12/2/13, 12/3/13, 12/4/13, 12/5/13, 12/6/13, 12/7/13, 12/8/13, 12/9/13, 12/10/13, 12/11/13, 12/12/13, 12/13/13, 12/1				

A large black and white photograph of a wedding party and guests. The bride is in the center, wearing a white gown and veil. The groom is to her right, in a dark suit. They are surrounded by many other people, including children in sailor suits, all posed in front of a brick building.

Efter brylluppet fulgte børnene. Den 13. juli 1913 havde de den første barnedåb med datteren Ellen Goth Pedersen Helbo.

I Esby blev der også taget billeder af skolebørnene. Dette billede må være fra foråret 1921. I sommeren 1921 flyttede familien til Framlev, så det kan ikke være senere. Omvendt er de tre ældste børn med på dette billede. Derfor kan det ikke være tidligere. Yderst til venstre sidder Ellen, og i nederste række har vi længst til venstre Poul og længst til højre Hans. Han er født i august 1916, så han kan ikke være begyndt i skolen endnu; men det er helt normalt, at lærerens børn deltager i undervisningen et par år før tid og er med på denne type billeder.

Farmor fortalte f.eks. også, at hun som 4-årig ofte deltog i timerne i klasseværelset ved siden af lærerboligen. Men en dag blev hun sur over noget lærerinden sagde, hvorefter hun forlod klassen, idet hun sagde "Nu går jeg, jeg er nemlig ikke undervisningspligtig!"

Farfar var døbt Jørgen Marius Pedersen. Familien havde ganske vist brugt Helbo som tilnavn siden 1600-tallet; men først i 1828 blev det med den nye dåbsforordning bestemt at ikke-adelige også skulle have faste familienavne. Derfor var farfars far i 1840 blevet døbt Poul Pedersen, idet hans far hed Peder. Før den tid blev børn kun døbt med fornavn. I 1904 blev der med en ny navnelov åbnet mulighed for, at man efter ansøgning kunne få et tilnavn, som havde været almindeligt anvendt i familien gennem længere tid.

I 1917 indgav familien sådan en ansøgning. Det var farfars storebror Jens, der havde taget initiativet, og den kom til at omfatte oldefar Poul Pedersen, farfars bror Jens og søster Ane Magdalene; men ikke de tre ældste brødre, som var udvandret til USA eller deres søster Mette Marie, som var blevet gift i 1907. Derudover omfattede den også farfar og hans tre ældste børn Ellen, Poul og Hans, som var født på det tidspunkt.

For de to drenge medførte det en pudsighed. Farfar havde været smart, så da han ikke kunne få lov til at give børnene navnet Helbo som efternavn, havde de fået det som mellemnavn. Navneforandringen betød imidlertid, at Helbo blev tilføjet som familienavn, uden at der blev ændret noget ved de eksisterende navne. Dermed blev de to sønners fulde navne Poul Helbo Pedersen Helbo og Hans Helbo Pedersen Helbo som det fremgår af ovenstående kongelige bevilling.

I 1921 fik farfar embedet som førstelærer i Framlev. Det var et bedre embede, dels fordi han her blev førstelærer og dels fordi man i Framlev var i gang med at bygge en helt ny skole. På det tidspunkt havde familien fem børn. Kun den yngste Aage er født i Framlev. Her er de seks børn omkring 1927. Det er fra venstre Gudrun (f. 24. sep. 1920), Poul (f. 19. sep. 1914), Sven (f. 30. jan. 1919), Ellen (f. 13. 6. 1913) og Hans (f. 30. aug. 1916) og endelig forrest i midten Aage (f. 8. dec. 1924).

Her har vi så hele familien samlet på besøg hos morfar Hans Rasmussen. Han måtte gå på pension i 1914 pga. svigtende syn. Han og Malvine flyttede først til Esbjerg til sønnen Christian, men allerede året efter flyttede de til København. Her boede de indtil 1926, da de købte en villa i Aabyhøj, hvor dette billede må være taget. Læg mærke til billedet på væggen over sofaen. Det viser Vordingborg seminarium.

I Framlev blev der naturligvis også lavet skolebilleder. Her er et fra omkring 1930. Nu er det familiens tre yngste børn, der er kommet med. I anden række nr. 2 fra venstre står Sven. I tredje række nr. 5 fra venstre sidder Gudrun og i nederste række nr. 5 fra venstre er Aage.

Endnu et familiebillede, fra venstre Poul, Sven, Ida, Ellen, Jørgen, Gudrun, Aage og Hans. Billedet er taget den 30. maj 1937 i anledning af sølvbrylluppet.

I 1948 gik farfar på pension, da han havde problemer med hørelsen. Derefter købte han en villa i Harlev, hvor denne film er optaget i vinteren 1950/51. Den starter med et billede af den nye villa. Derefter er der en del optagelser med farmor, farfar, deres børn, svigerbørn og børnebørn.

Farfar døde den 19. marts 1954, farmor den 3. november 1965.

Sall Data